

O‘zbekiston Respublikasi
Maktabgacha va maktab
ta’limi vazirining
2025-yil “ 20 ”-martdagi
92-son buyrug‘iga
2-ILOVA

**O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining sovrini uchun “Xorijiy tillarni
o‘qitish bo‘yicha eng yaxshi maktab” tanlovining birinchi (tuman)
bosqichini o‘tkazish va baholash bo‘yicha
YO‘RIQNOMA**

1. Mazkur yo‘riqnoma O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Iqtidorli o‘quvchilar o‘rtasida fan olimpiadalarini o‘tkazish tizimini takomillashtirish hamda xorijiy tillarni o‘qitish bo‘yicha eng yaxshi maktabni aniqlash tizimini joriy etish to‘g‘risida” 2021-yil 9-sentabrdagi 562-son qarori bilan tasdiqlangan O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining sovrini uchun “Xorijiy tillarni o‘qitish bo‘yicha eng yaxshi maktab” tanlovini (keyingi o‘rinlarda — Tanlov) o‘tkazish tartibi to‘g‘risidagi nizomga asosan ishlab chiqilgan.

2. Ushbu yo‘riqnoma Tanlovning birinchi (tuman) bosqichida ishtirok etadigan maktablar (keyingi o‘rinlarda — maktab) natijalarini baholash va g‘oliblarni aniqlash jarayonida qo‘llaniladi.

3. Maktablarning asosiy ko‘rsatkichlari (50 ball) va maktab terma jamoasining xorijiy tillarni bilish darajasi (50 ball) natijasi umumlashtirilganda eng ko‘p ball to‘plagan maktab g‘olib deb topiladi.

1-§. Asosiy ko‘rsatkichlarni baholash

4. Maktabning asosiy ko‘rsatkichlari tuman (shahar) maktabgacha va maktab ta’limi bo‘limlarida tuzilgan tashkiliy qo‘mitalar tomonidan baholanadi va tasdiqlanadi.

Bunda, 1-bandda qayd etilgan Nizomning 2-ilovasidagi “Xorijiy tillarni o‘qitish bo‘yicha maktabning asosiy ko‘rsatkichlarini baholash mezonlari” bo‘yicha ballar qo‘yiladi.

5. Maktabning asosiy ko‘rsatkichlarini baholash maktab terma jamoasining xorijiy tillarni bilish darajasini aniqlash bo‘yicha test sinovlari o‘tkaziladigan muddatga qadar yakunlanadi.

**2-§. Maktab terma jamoasining xorijiy tillarni
bilish darajasini aniqlash**

6. Maktab terma jamoasining xorijiy tillarni bilish darajasi Ixtisoslashtirilgan ta’lim muassasalari agentligi huzuridagi Pedagogik mahorat va xalqaro baholash ilmiy-amaliy

markazi (keyingi o‘rinlarda – Baholash markazi) tomonidan har bir fan kesimida bir xil qiyinlik darajasida ishlab chiqilgan nazorat-sinov materiallari vositasida sinovdan o‘tkaziladi.

Sinov materiallari bo‘yicha test jarayonlari davomida va undan keyingi yuzaga kelgan savol va e‘tirozlarga javob berish maqsadida Baholash markazi tomonidan shtab tuziladi. Ushbu shtab appelyatsiya komissiyasi vazifasini bajaradi.

Maktablar sinov jarayonlari yakunlanganidan so‘ng, 24 soat ichida har qanday e‘tirozlari yuzasidan oldindan e‘lon qilingan vositalar yordamida shtabga murojaat qilishlari mumkin.

Bildirilgan e‘tirozlar o‘rinli deb topilgan taqdirda, shtab tomonidan natijalarga o‘zgartirish kiritilishi mumkin.

Test sinovlarida bitta maktab terma jamoasiga kiritilgan o‘quvchilarning yonma-yon o‘tirishiga yo‘l qo‘yilmaydi.

Test sinovlari barcha tuman va shaharlarda bir vaqtda 2025-yil 27-mart kuni soat 11:00 da boshlanadi va bir vaqtda soat 12:30 da yakunlanadi. (umumiy 90 daqiqa vaqt ajratiladi.)

Test jarayonlari boshlanishidan 1 (bir) soat oldin ishtirokchilarga auditoriyaga kirishga ruxsat beriladi. Jarayon boshlanishiga yarim soat qolgandan qadoqlangan sinov materiallari o‘quvchilar ko‘z o‘ngida va ishtirokida ochilib, tarqatilishi boshlanadi. Ushbu vaqtdan e‘tiboran auditoriyaga hech kimning kirishiga ruxsat berilmaydi.

Xorijiy til (ingliz, nemis, fransuz tillari) bilish darajasini aniqlashga qaratilgan test topshiriqlari umumta‘lim maktablarining 7-9-sinf o‘quvchilari uchun mo‘ljallangan bo‘lib, topshiriqlar xalqaro ta‘lim standartlari asosida osondan qiyinga tomon tamoyili asosida tayyorlangan 30 ta topshiriqlardan iborat bo‘ladi.

7. Test topshiriqlari quyidagicha tasniflanadi:

lug‘at boyligi bo‘yicha: 10 ta test savollari taqdim etiladi. Savollar qiyinlik darajasi oddiydan murakkabga tomon o‘zgarib borib, ular keng qo‘llaniladigan, o‘rtacha darajada va kamdan-kam qo‘llaniladigan so‘z boyligiga qaratilgan test savollaridan iborat bo‘ladi. Bu bo‘limdagi har bir to‘g‘ri javob 1,4 ball bilan baholanadi;

grammatika bo‘yicha: 10 ta test savollari taqdim etiladi. Savollar qiyinlik darajasi oddiydan murakkabga tomon o‘zgarib borib, ular keng qo‘llaniladigan, o‘rtacha darajada va kamdan-kam qo‘llaniladigan grammatik strukturalardan iborat bo‘ladi. Bu bo‘limdagi har bir to‘g‘ri javob 1,6 ball bilan baholanadi;

o‘qib tushunish bo‘yicha: 10 ta test savollari taqdim etiladi. Savollar qiyinlik darajasi oddiydan murakkabga tomon o‘zgarib borib, umumiyevropa baholash shkalasi (CEFR) bo‘yicha A2 darajadan C1 darajagacha bo‘ladi. Bu bo‘limdagi har bir to‘g‘ri javob 2,0 ball bilan baholanadi;

Umumiy savollar miqdori 30 tani tashkil etib, jami 50 ball bilan baholanadi. ($10 \cdot 1.4 + 10 \cdot 1.6 + 10 \cdot 2.0 = 50$).

Lugʻat boyligi va grammatika yoʻnalishdagi savollarning 2 tasi keng qoʻllaniladigan, 4 tasi oʻrtacha darajada keng qoʻllaniladigan, 4 tasi kamdan-kam qoʻllaniladigan struktura va soʻzlardan iborat boʻladi.

Oʻqib tushunish yoʻnalishdagi savollar CEFR shkalasi boʻyicha 2 ta A, 4 ta B (2 ta B1, 2 ta B2) va 4 ta C darajada boʻladi.

8. Test sinov materiallarini chop etish, test oʻtkaziladigan manzillargacha maxfiylikini taʼminlagan holda yetkazib berish, test jarayonlari yakuniga yetgandan keyin ishtirokchilarning ishlarini markazlashgan holda tekshirish va natijalarni chiqarish Ixtisoslashtirilgan taʼlim muassasalari agentligi huzuridagi Fan olimpiadalari markazi (*keyingi oʻrinlarda – Olimpiada markazi*) tomonidan amalga oshiriladi.

Olimpiada markazi tomonidan taqdim qilingan maʼlumotlar asosida tuman/shahar Tashkiliy qoʻmitalari tomonidan natijalar umumlashtirilib, rasmiylashtiriladi va eʼlon qilinadi.

Bunda, har bir oʻquvchining natijasi alohida olinib, toʻplagan ballari umumlashtiriladi va 5 ga boʻlgan holda oʻrtacha ball chiqarilib, maktab natijasi aniqlanadi. Basharti, tanlovning test sinovlari jarayonida terma jamoa aʼzolaridan ayrimlari maʼlum sabablarga koʻra ishtirok etmagan taqdirda terma jamoa uchun beriladigan ball umumiy ballni 5 ga boʻlish orqali chiqariladi.

9. Test sinovlari yakunlangandan soʻng:

savollar kitobchasi ishtirokchilarning oʻzida qoldiriladi;

toʻgʻri javoblar kaliti keng ommaga eʼlon qilinadi.

Tanlovning birinchi (tuman) bosqichi uchun tanlov bayonnomasi ilovadagi shaklga muvofiq rasmiylashtiriladi.

Olimpiada markazi tomonidan rasman taqdim qilingan natijalar tanlov bayonnomasini rasmiylashtirish uchun asos hisoblanadi.

3-§. Maktab terma jamoalarini shakllantirish

10. Maktab terma jamoasi tarkibi tuman (shahar) maktabgacha va maktab taʼlimi boʻlimi mudiri tomonidan tasdiqlanadi.

Terma jamoa aʼzolarini oʻzgartirishga ruxsat berilmaydi. Oʻquvchilar boshqa maktabga oʻtib ketgan taqdirda (asoslovchi hujjatlar mavjud boʻlsa) tuman (shahar) maktabgacha va maktab taʼlimi boʻlimlari mudiri tomonidan tanlov oʻtkaziladigan kunga kamida oʻn kun qolgunga qadar terma jamoa tarkibiga oʻzgartirish kiritilishi mumkin.

4-§. Auditoriya rahbari va nazoratchilar

11. Tanlov boshlanishidan oldin vazirlik va Ixtisoslashtirilgan ta'lim muassasalari agentligi tomonidan mavjud imkoniyat doirasida Prezident, Ijod, Ixtisoslashtirilgan maktablar va boshqa manfaatdor bo'lmagan tashkilotlardan mutaxassisligi xorijiy til bo'lmagan fan o'qituvchilari orasidan xonalarga auditoriya rahbari va nazoratchilari tayinlanadi.

Fan o'qituvchisi o'z mutaxassislik yo'nalishida Tanlov o'tkazilayotgan auditoriyaga rahbar yoki nazoratchi etib tayinlanishiga yo'l qo'yilmaydi.

12. Auditoriya rahbarlari:

ishtirokchilarga Tanlovning tartib-qoidalarini to'g'risida tushuntirish beradi;

Tanlov boshlanishi va tugash vaqtini e'lon qiladi hamda Tanlov jarayonini nazorat qiladi;

Tanlov jarayonida o'rnatilgan tartib-qoidalarga amal qilmagan o'quvchilarni Tanlovdan dalolatnoma tuzib chetlashtiradi;

ishtirokchilarning bajargan ishlarini yig'ib, ularning ko'z o'ngida qadoqlaydi;

qadoqlangan ishlarni maxfiyligi ta'minlangan holda Olimpiada markaziga jo'natib yuborilishini nazorat qiladi.

13. Auditoriya nazoratchilari Tanlov o'tkazilayotgan va o'zlari birlashtirilgan auditoriyada tartib saqlanishini ta'minlaydilar va auditoriya rahbariga qo'yilgan vazifalarni amalga oshirishda ko'maklashadilar.

14. Tanlov o'tkaziladigan auditoriyalar videokuzatuv kameralari bilan jihozlanadi hamda jarayonlar ota-onalar va keng jamoatchilik uchun "youtube" platformasi orqali to'liq onlayn translyatsiya qilinadi.

15. Tanlov o'tkazilayotgan jarayonda ishtirokchilarning o'zaro gaplashishi, aloqa vositalari va turli xil qo'shimcha manbalardan foydalanishi taqiqlanadi.

Bunday holatlar uchun ishtirokchi Tanlovdan chetlashtiriladi, bajargan ishlari tekshirilmaydi va baholanmaydi.

5-§. Maktab natijalarini umumlashtirish va g'oliblarni aniqlash

16. Tanlovning birinchi (tuman) bosqichi uchun tanlov bayonnomasi rasmiylashtiriladi.

Maktablarning asosiy ko'rsatkichlari (50 ballgacha), maktab terma jamoasining xorijiy tillarni bilish darajasi (50 ballgacha) hamda tanlov natijasida to'plangan umumiy ball (jami 100 ball) tanlov bayonnomasida aks ettiriladi.

Umumiy ball natijalariga ko'ra, maktablar orasidan ballar ketma-ketligida 3 nafar g'olib (1-, 2-, 3-o'rinlar) aniqlanadi va tashkiliy qo'mita bayoni bilan tasdiqlanadi.

Birinchi o'rinni egallagan g'olib tanlovning ikkinchi bosqichida ishtirok etish uchun tavsiya etiladi.

17. G'oliblarni aniqlash jarayonida ballar teng kelib qolganda, maktab terma jamoasining test sinovlari natijalariga ko'ra natijalari yuqori bo'lgan maktab ustuvorlikka ega bo'ladi.

Ushbu maktablar terma jamoalarining test sinovlari natijalari bo'yicha ballari ham teng bo'lganda test topshiriqlarining "o'qib tushunish" bo'limida eng yaxshi natija ko'rsatgan maktab ustuvorlikka ega bo'ladi.

Ushbu maktablarning test topshiriqlarining "o'qib tushunish" bo'limidagi natijalari ham bir xil bo'lganda "grammatika" bo'limida eng yaxshi natija ko'rsatgan maktab ustuvorlikka ega bo'ladi.

Har bir bosqichda g'oliblikka da'vogar jamoalarning ballari teng bo'lib qolgan taqdirda, jamoalar o'rtasida qo'shimcha sinov tashkil etiladi.

18. Tashkiliy qo'mita tanlov yakunida tanlov g'olibi deb topilgan maktablarning asosiy ko'rsatkichlar bo'yicha ma'lumotlari haqqoniyligini qayta tekshiradi. Soxta yoki noto'g'ri ma'lumotlar kiritilganligi aniqlanganda, o'sha ko'rsatkich bo'yicha ballar inobatga olinmaydi.

6-§. Yakuniy qoidalar

19. Tanlovga xorijiy tillarga ixtisoslashgan yoki xususiy maktablar jalb etilmaydi. Bunday maktablarning tanlovda ishtirok etish holati aniqlanganda ular tanlovdan chetlatiladi.

20. Tanlovga oid barcha hujjatlar tuman (shahar) maktabgacha va maktab ta'limi bo'limida uch yil muddat saqlanadi.